

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
роботи та розвитку
С.М. Кваша
« 16 » 06 2021 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО:

на засіданні Вченої ради економічного факультету
Протокол № 9 від « 15 » 06 2021 р.
Декан економічного факультету,
д.е.н., професор А. Діброва **А.Д. Діброва**

на засіданні кафедри обліку та оподаткування
Протокол № 13 від « 24 » 05 2021 р.
Завідувач кафедри обліку та оподаткування,
д.е.н., професор Є.В. Калюга **Є.В. Калюга**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЇ ТА КОНЦЕПЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ**

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
ОСВІТНЬО-НАУКОВА
ПРОГРАМА
ГАРАНТ ОНП

ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ
07 УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
071 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ
ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ
ГУЦАЛЕНКО ЛЮБОВ ВАСИЛІВНА

РОЗРОБНИК: професор кафедри обліку та оподаткування,
доктор економічних наук, професор, Гуцаленко Л.В.

Київ – 2021

1. Опис навчальної дисципліни
Теорії та концепції бухгалтерського обліку
(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь			
Галузь знань	07 «Управління та Адміністрування»		
Освітньо-науковий рівень	третій		
Освітній ступінь	доктор філософії		
Спеціальність	071 «Облік і оподаткування»		
Характеристика навчальної дисципліни			
Вид	спеціальна (фахова)		
Загальна кількість годин	120		
Кількість кредитів ECTS	4		
Курсовий проект (робота)	Не передбачено		
Форма контролю	екзамен		
Показник навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання			
	денна форма навчання	заочна форма навчання	вечірня форма навчання
Рік підготовки (курс)	2	2	2
Семестр	3	3	3
Лекційні заняття	20	20	20
Практичні, семінарські заняття	20	20	20
Лабораторні заняття			
Самостійна робота	80	80	80
Індивідуальні завдання			
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: Аудиторних Самостійної роботи студента	4	4	4

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування науковий світогляд та економічне мислення у майбутніх спеціалістів про теорії, парадигми, концепції, закономірності та тенденції розвитку бухгалтерського обліку як науки та практичної діяльності та вмінь критично їх застосовувати у власних наукових дослідженнях.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення з сучасними теоріями, концепціями та парадигмами розвитку бухгалтерського обліку;
- формування вміння критично сприймати концепції розвитку бухгалтерського обліку та визначенні поточних та стратегічних планів розвитку бухгалтерського обліку.

Предметом навчальної дисципліни «Теорії та концепції бухгалтерського обліку» є теорії, парадигми, концепції, закономірності та тенденції розвитку бухгалтерського обліку як науки та практичної діяльності.

Після опанування дисципліни «Теорії та концепції бухгалтерського обліку» здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії **повинен знати:**

- періоди та концептуальні засади розвитку і формування бухгалтерського обліку, як науки;
- парадигми, концепції та теорії бухгалтерського обліку;
- наукові спрямування в обліковій теорії;
- провідні українські наукові школи у сфері обліку, аналізу і аудиту;

здобувач повинен уміти:

- розуміти теорію, методологію, принципи, функції, методики у сфері обліку;
- проводити системні наукові дослідження теорії та методології обліку, аналізу, контролю, аудиту і оподаткування при вивченні об'єкта дослідження;
- формувати нові наукові дослідницькі результати за обраною темою

Основними організаційними формами дисципліни «Теорії та концепції бухгалтерського обліку» є: лекції, практичні, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань та контрольні заходи (поточний та підсумковий контроль).

Результатом вивчення дисципліни є набуття студентами таких **компетентностей:**

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в обліку, аналізі, аудиті та оподаткуванні та дотичних до них міждисциплінарних напрямках з управління та адміністрування та суміжних галузей.

СК02. Здатність працювати з різними джерелами, отримувати, обробляти, аналізувати, систематизувати отриману інформацію з основних національних,

європейських та міжнародних нормативно-правових актів з питань регулювання обліку, аналізу, аудиту та оподаткування

СК04. Здатність вирішувати комплексні завдання функціонування системи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування для критичного оцінювання результатів досліджень з урахуванням соціальних, етичних, правових та економічних проблем.

СК06. Здатність застосовувати інформаційні технології, сучасні методи наукових досліджень із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.

СК08. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англомовних наукових текстів за напрямом досліджень.

СК10. Здатність ідентифікувати вплив інтеграційних процесів на тактику реалізації аграрної політики, визначати перспективні напрямки розвитку аграрного бізнесу, оцінювати існуючі умови, проблеми та переваги, визначати їх вплив на практику обліку та оподаткування.

Програмні результати навчання

ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з обліку, аналізу, аудиту та оподаткування і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій..

ПРН02. Здійснювати пошук, аналізувати та критично осмислювати інформацію, отриману з різних джерел, генерувати і продукувати власні науково-теоретичні та практично-спрямовані ідеї на принципах академічної культури й доброчесності, розвивати нові напрями і види обліку, аналізу, аудиту та оподаткування.

ПРН03. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми обліку, аналізу, аудиту та оподаткування державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

ПРН04. Демонструвати навички самостійного продукування власних науково-теоретичних та практично-спрямованих ідей на принципах академічної культури та доброчесності для розвитку нових напрямів та видів обліку, аналізу, аудиту та оподаткування.

ПРН07. Враховувати соціальні, етичні, правові та економічні аспекти, що впливають на функціонування системи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування для критичного оцінювання результатів досліджень.

ПРН09 Застосовувати інформаційні технології у науковій діяльності, сучасні методи наукових досліджень із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.

ПРН11. Глибоко розуміти загальні принципи та методи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері обліку і оподаткування та у викладацькій практиці.

ПРН 12. Глибоко розуміти теоретичні та методичні аспекти бухгалтерського обліку та оподаткування господарської діяльності суб'єктів аграрного бізнесу, застосовувати їх в практичній діяльності для підвищення ефективності управління діяльністю таких суб'єктів.

Для засвоєння знань і формування вмінь, що передбачаються внаслідок вивчення дисципліни «Теорії та концепції бухгалтерського обліку» можуть бути використані такі форми індивідуальних завдань: підготовка есе, тез доповідей, мультимедійних презентацій.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння аспірантами матеріалу в час, вільний від аудиторних занять. Вона передбачає опрацювання, монографій, авторефератів, дисертацій, посібників, підручників, наукових публікацій фахових та зарубіжних видань, міжнародних стандартів обліку та фінансової звітності, міжнародних стандартів аудиту та інших навчально-методичних джерел та законодавства у сфері обліку, аудиту, контролю та оподаткування. Самостійна робота регламентується робочим навчальним планом і становить 80 годин.

Екзамен є формою підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни «Теорії та концепції бухгалтерського обліку».

Згідно з навчальним планом *бюджет навчального часу* на вивчення дисципліни «Теорії та концепції бухгалтерського обліку» становить 120 годин: для денної, заочної та вечірньої форм навчання: 20 год. лекції, 20 год. практичні, 80 год. самостійна робота.

Форма підсумкового контролю екзамен за результатами поточного та підсумкового контролю.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Теорії та концепції бухгалтерського обліку»

Назви атестацій і тем	Кількість годин											
	денна форма				заочна форма				вечірня форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі			усього	у тому числі		
о		л	п	с.р.		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1												
ЕВОЛЮЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЇЇ РОЗВИТКУ												
Тема 1. Бухгалтерський облік: періоди та концептуальні засади розвитку.	10	2	2	6	10	2	2	6	10	2	2	6
Тема 2. Формування бухгалтерського обліку як науки.	10	2	2	6	10	2	2	6	10	2	2	6
Тема 3. Парадигми і концепції бухгалтерського обліку	15	2	4	9	15	2	4	9	15	2	4	9
Тема 4. Теорії бухгалтерського обліку	15	4	2	9	15	4	2	9	15	4	2	9
Разом за розділом 1	50	10	10	30	50	10	10	30	50	10	10	30
Розділ 2												
НАУКОВІ СПРЯМУВАННЯ В ОБЛІКОВІЙ ТЕОРІЇ												
Тема 5. Світові бухгалтерські школи та розвиток бухгалтерської професії	15	2	2	11	15	2	2	11	15	2	2	11
Тема 6. Особливості інституціональної теорії бухгалтерського обліку	15	2	2	11	15	2	2	11	15	2	2	11
Тема 7. Теоретичні аспекти побудови та розвитку бухгалтерського обліку в галузях економіки	25	4	4	17	25	4	4	17	25	4	4	17

Тема 8. Інституціональні засади розвитку професії бухгалтера	15	2	2	11	15	2	2	11	15	2	2	14
Разом за розділом 2	70	10	10	50	70	10	10	50	70	10	10	50
Усього годин	120	20	20	80	120	20	20	80	120	20	20	80

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Бухгалтерський облік: періоди та концептуальні засади розвитку	2
2	Тема 2. Формування бухгалтерського обліку як науки.	2
3	Тема 3. Парадигми і концепції бухгалтерського обліку.	4
4	Тема 4. Теорії бухгалтерського обліку.	2
5	Тема 5. Світові бухгалтерські школи та розвиток бухгалтерської професії	2
6	Тема 6. Особливості інституціональної теорії бухгалтерського обліку	2
7	Тема 7. Теоретичні аспекти побудови та розвитку бухгалтерського обліку в галузях економіки	4
8	Тема 8. Інституціональні засади розвитку професії бухгалтера	2
	Разом	20

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Бухгалтерський облік: періоди та концептуальні засади розвитку	6
2	Тема 2. Формування бухгалтерського обліку як науки.	6
3	Тема 3. Парадигми і концепції бухгалтерського обліку.	9
4	Тема 4. Теорії бухгалтерського обліку.	9
5	Тема 5. Світові бухгалтерські школи та розвиток бухгалтерської професії	11
6	Тема 6. Особливості інституціональної теорії бухгалтерського обліку	11
7	Тема 7. Теоретичні аспекти побудови та розвитку бухгалтерського обліку в галузях економіки	17
8	Тема 8. Інституціональні засади розвитку професії бухгалтера	11
	Разом	80

6. Індивідуальна робота

Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії виконуються відповідно до освітньо-наукової програми.

Метою виконання індивідуального завдання є закріплення і систематизація отриманих знань у процесі самостійної роботи.

Правильна організація індивідуальної роботи здобувача має вирішальне значення для успішного складання ним заліку з дисципліни «Теорії та концепції бухгалтерського обліку».

Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен:

– прослухати курс лекцій, вивчити теоретичний матеріал;
– ознайомитись із законодавством, що регулює облік у господарській діяльності, монографіями, авторефератами, дисертаціями, посібниками, підручниками, іншими навчально-методичними джерелами, що рекомендовані для ознайомлення;

– виконати індивідуальне завдання і подати його у встановлений термін для перевірки викладачу на консультації.

Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань передбачають ознайомлення (конспектування, моделювання, написання есе чи тез доповідей, оцінка наукових поглядів на досліджувану проблему та формування власного бачення, тощо) із першоджерелами, що враховують зміст усіх тем робочої програми.

Варіанти практичних завдань задаються викладачем дисципліни після прочитаної лекції. Індивідуальність завдання підтримується різними комбінаціями виконання завдань.

Оформлення індивідуальних завдань здійснюється відповідно вимог вищої школи, а результати виконання поданого на перевірку завдання відображаються записом «зараховано», «не зараховано».

Завдання індивідуальної роботи

1) *Проаналізувати статті:*

1. Голов С. Система глобального бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2010. №3. С.3-12

2. Легенчук С.Ф. Класифікація теорій бухгалтерського обліку. Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 3 (18). 2010. С.190-211.

3. Гуцаленко Л. В. Прибуток у статичному та динамічному обліку аграрних. *Економіка АПК*. 2005. № 8. С. 90–93.

4. Кірейцев Г. Г. Вплив економічної теорії на вдосконалення методології бухгалтерського обліку. *Фінанси, облік і аудит : зб. наук. праць. Спец. вип. Ч.1; відп. ред. М. М. Коцупатрій*. К. : КНЕУ, 2007. 200 с.

5. Метелиця В. М. Наукові основи становлення професії бухгалтера: перші етапи. *Економіка АПК*. 2011. № 12. С. 74–80.

2) *Підготувати тези доповідей за напрямом дослідження з врахуванням теорій та концепцій бухгалтерського обліку*

7.Анотація тем навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1 ЕВОЛЮЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЇЇ РОЗВИТКУ

Тема 1. Бухгалтерський облік: періоди та концептуальні засади розвитку

Періодизація розвитку бухгалтерського обліку в обліковій літературі. Зародження обліку в різних країнах світу. Облікове мистецтво раннього Середньовіччя. Початок наукової розробки бухгалтерського обліку.

Питання для самопідготовки за темою 1

1. Підходи різних авторів до вивчення історії бухгалтерського обліку
2. Чотири основних періоди розвитку бухгалтерського обліку
3. Фактори, які відчутно вплинули на розвиток облікового мистецтва в епоху раннього Середньовіччя
4. Передумови виникнення подвійного запису за А.Ч. Літлтоном
5. Подвійна бухгалтерія в працях італійських авторів

Тема 2. Формування бухгалтерського обліку як науки

Загальні тенденції розвитку відродження рахівництва. Новий етап розвитку бухгалтерської науки в Італії. Внесок французьких вчених в розвиток бухгалтерського обліку. Німецькомовні країни: процедурний аспект. Розвиток обліку в англійських країнах. Розвиток обліку в країнах світу.

Питання для самопідготовки за темою 2

1. Епоха застою
2. Виникнення синтетичних записів
3. Два напрямки італійському обліку:
4. Тосканська наукова школа
5. Венеціанська школа
6. Ломбардська наукова школа
7. Становлення бухгалтерського обліку у Франції
8. Напрямок розвитку обліку в німецьких наукових школах
9. Розвиток обліку в англійських країнах

Тема 3. Парадигми і концепції бухгалтерського обліку

Філософські підходи до облікового теоретичного знання. Парадигма бухгалтерського обліку економіки гармонійного (сталого) розвитку.

Парадигмальна теорія наукових змін як метатеорія бухгалтерського обліку. Аналіз можливості застосування парадигмального методу в бухгалтерському обліку як його метатеорії. Концепції бухгалтерського обліку.

Питання для самопідготовки за темою 3

1. Позитивний і нормативний філософський підхід
2. Елементи обліку як науки
3. Ієрархічний взаємозв'язок окремих рівнів теорії і практики бухгалтерського обліку
4. Загальна структура метасистеми бухгалтерського обліку
5. Епістемічний та соціальний аспекти парадигми
6. Парадигми бухгалтерського обліку
7. Характеристика існуючих парадигм в контексті еволюції наукової думки.
8. Концепції бухгалтерського обліку

Тема 4. Теорії бухгалтерського обліку

Поняття облікових теорій, їх функції. Юридичний напрямок розвитку облікових теорій. Економічний напрямок розвитку облікових теорій. Теорії аналітичного характеру. Балансові теорії. Структура наукової теорії в бухгалтерському обліку: філософський аналіз. Критерії демаркації між теорією, емпірикою та практикою бухгалтерського обліку. Вимоги до об'єктивності теорії бухгалтерського обліку. Підходи до побудови теорії бухгалтерського обліку. Розвиток класифікації теорій бухгалтерського обліку. Змістовна теорія бухгалтерського обліку в постіндустріальній економіці: проблеми та шляхи розвитку. Історичні аспекти, сучасний стан та напрями розвитку змістовної теорії бухгалтерського обліку. Змістовна теорія бухгалтерського обліку: сутність, структура, вимоги визнання об'єктивності та побудови, класифікація. Актуальні напрями розвитку змістовної теорії бухгалтерського обліку. Креативний облік: сутність та шляхи розвитку. Енерго-ентропійний підхід в теорії бухгалтерського обліку. Позитивістська основа розвитку обліку в поєднанні з сучасними економічними теоріями.

Питання для самопідготовки за темою 4

1. Облікові теорії: поняття та функції
2. Класифікація теорій бухгалтерського обліку
3. Юридичний напрямок розвитку облікових теорій.
4. Економічний напрямок розвитку облікових теорій.
5. Теорії аналітичного характеру
6. Балансові теорії

РОЗДІЛ 2

НАУКОВІ СПРЯМУВАННЯ В ОБЛІКОВІЙ ТЕОРІЇ

Тема 5. Світові бухгалтерські школи та розвиток бухгалтерської професії

Суть і характеристика терміну «облікова наукова школа». Напрямки формування і оцінка ефективності роботи облікової наукової школи. Виникнення та історичні етапи розвитку облікових наукових шкіл. Італійська школа. Французька школа. Німецька школа. Англо-американська школа. Російська школа. Інші облікові наукові школи світу.

Зародження української держави і обліку на її території. Розвиток обліку в Україні в кінці XV – XIX ст. Бухгалтерський облік в Україні в XX ст.. Наукові школи України.

Питання для самопідготовки за темою 5

1. Наукова школа та основні критерії її визнання
2. Історичні етапи розвитку облікових наукових шкіл
3. Італійська школа.
4. Французька школа.
5. Німецька школа.
6. Англо-американська школа
7. Функціонування бухгалтерських шкіл в Україні

Тема 6. Особливості інституціональної теорії бухгалтерського обліку

Основи інституціональної теорії. Наукове означення інституціональної теорії бухгалтерського обліку. Інституціональне забезпечення розвитку бухгалтерського обліку в Україні. Інституціональний тренд розвитку теорії бухгалтерського обліку.

Трансакційні витрати сучасного господарювання. Інституціональне моделювання у розвитку облікових систем. Інститут бухгалтерського обліку. Філософія функціонування інституту обліку. Інституціональна парадигма бухгалтерського обліку. Класифікація та ієрархія складових розвитку інституту бухгалтерського обліку. Інституціональна платформа розбудови обліку в національних інтересах. Генезис інституційних запитів до обліку в умовах його реформування. Інституціональні підходи до вирішення проблем розвитку та застосування МСФЗ.

Питання для самопідготовки за темою 6

1. Класифікація існуючих інституціональних концепцій
2. Класифікація інститутів і організацій
3. Бухгалтерський облік як соціально-економічний інститут

4. Структурний базис дослідження теорій бухгалтерського обліку
5. Групи причин, які зумовлюють пріоритетність застосування інституційної теорії в бухгалтерському обліку
6. Модель розвитку глобальної системи бухгалтерського обліку, виходячи із еволюції запитів до його інформації
7. Відповідність явища бухгалтерського обліку критеріям інститутів в економічних та соціальних теоріях
8. Відповідність бухгалтерського обліку критеріям ідентифікації соціальних інститутів
9. Функціональна модель інституту бухгалтерського обліку (класифікація, ієрархія і взаємодія складових)
10. Теоретико-прикладне збагачення «Системи» в «Інститут» бухгалтерського обліку
11. Інституційний підхід до розвитку теорій обліку
12. Інститут власності і облік
13. Теорія контрактів в обліку
14. Звітність в інституційному середовищі
15. Облік трансакційних витрат

Тема 7. Теоретичні аспекти побудови та розвитку бухгалтерського обліку в галузях економіки

Галузеві аспекти поглиблення предмету та об'єктів бухгалтерського обліку. Теоретичні основи запровадження галузевих стандартів бухгалтерського обліку. Методологічне забезпечення формування галузевих стандартів бухгалтерського обліку. Теоретичні засади побудови бухгалтерського обліку в аграрній галузі економіки. Фізіократична доктрина розвитку бухгалтерського обліку провідних вчених світу. Електронний бізнес та його вплив на систему бухгалтерського обліку. Трансформація системи бухгалтерського обліку на підприємствах е-бізнесу.

Питання для самопідготовки за темою 7

1. Підходи до сутності облікового предмета та об'єктів
2. Трирівнева модель забезпечення прозорості компанії за Р.Дж. Екклзом і С. А. Діпіазою
3. Визначена специфіка предмета та об'єктів обліку в підсистемі аграрного бухгалтерського обліку
4. Підходи до побудови методології бухгалтерського обліку
5. Електронний бізнес та його вплив на систему бухгалтерського обліку.
6. Особливості бухгалтерського обліку в електронній торгівлі

Тема 8. Інституціональні засади розвитку професії бухгалтера

Становлення професійних організацій та професії бухгалтера. Інститут професійних бухгалтерів. Причинно-наслідковий зв'язок формування і розвитку інституту професійних бухгалтерів. Сертифікація бухгалтерів:

організаційно-методологічні підходи. Професійні аспекти підвищення кваліфікації бухгалтерів.

Питання для самопідготовки за темою 8

1. Генезис професії бухгалтера: професійні об'єднання, елементи науки, етики
2. Функції бухгалтера за роллю в системі управління підприємством
3. Інститут професійних бухгалтерів.
4. Причинно-наслідковий зв'язок формування і розвитку інституту професійних бухгалтерів
5. Посилення ролі та важливості інституту професії в інституті бухгалтерського обліку
6. Рівні змісту визначення поняття «професійний бухгалтер»
7. Концептуальні підходи до вирішення проблеми професійної сертифікації бухгалтерів
8. Мета і завдання МСО професійного бухгалтера МФБ
9. Принципи функціонування національної системи професійної сертифікації бухгалтерів і її галузевих складових
10. Основні етапи процесу підготовки професійного бухгалтера
11. Професійна етика бухгалтерів

Питання для самопідготовки за темою 9

1. Поняття наукової школи
2. Характерні ознаки наукової школи
3. Київська наукова школа : основні наукові центри та відомі вчені
4. Тернопільська наукова школа
5. Житомирська наукова бухгалтерська школа: організація, динамізм та ефективність
6. Інші вітчизняні наукові школи з обліку, аналізу та аудиту

7. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України» затвердженого вченою радою НУБіП України 24 травня 2017 року, протокол № 11 із внесеними змінами Вченою радою НУБіП України 29 травня 2020 р., протокол №10, видами контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Критерії оцінювання знань усного та письмового опитування

Критеріями оцінки усного та письмового опитування є:

- повнота і правильність відповіді;
- ступінь усвідомлення, розуміння вивченого;

- повне оформлення відповіді.
- Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань здобувача. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та в процесі здійснення самостійної роботи за такими напрямками: експрес-опитування, тести, індивідуальні завдання, та інші через систему ELEARN.

Розподіл балів, які отримують аспіранти. Оцінювання аспіранта відбувається відповідно до Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України (затв. Вченою радою НУБіП України 24 травня 2017 року, протокол № 11 із внесеними змінами Вченою радою НУБіП України 29 травня 2020 р., протокол №10).

Оцінювання знань аспіранта відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 вище вказаного положення.

- Загальна кількість балів, яку аспірант може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів. Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю та підсумкового контролю.

Підсумковий семестровий контроль у формі:

- письмового іспиту – *для слухачів очної, вечірньої та заочної форми навчання.*

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Теорії та концепції бухгалтерського обліку» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної теми.

Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	ІЗ	Залік	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8			
7	7	7	7	7	7	7	7	14	30	100

Для визначення рейтингу аспіранта із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу аспіранта з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

9.Контрольні питання

1. Періодизація розвитку бухгалтерського обліку в обліковій літературі.
2. Зародження обліку в різних країнах світу.
3. Облікове мистецтво раннього Середньовіччя.
4. Початок наукової розробки бухгалтерського обліку.
5. Концептуальні основи стандартизації бухгалтерського обліку в умовах глобалізації.
6. Загальні тенденції розвитку відродження рахівництва.
7. Новий етап розвитку бухгалтерської науки в Італії.
8. Внесок французьких вчених в розвиток бухгалтерського обліку.

Німецькомовні країни: процедурний аспект.

9. Розвиток обліку в англомовних країнах.
10. Розвиток обліку в країнах світу.
11. Національні системи бухгалтерського обліку і звітності та їх відмінності.
12. Концептуальне забезпечення розвитку бухгалтерського обліку.
13. Парадигма бухгалтерського обліку економіки гармонійного (сталого) розвитку.
14. Парадигмальна теорія наукових змін як метатеорія бухгалтерського обліку.
15. Аналіз можливості застосування парадигмального методу в бухгалтерському обліку як його метатеорії.
16. Поняття облікових теорій, їх функції.
17. Юридичний напрямок розвитку облікових теорій.
18. Економічний напрямок розвитку облікових теорій.
19. Теорії аналітичного характеру.
20. Балансові теорії.
21. Структура наукової теорії в бухгалтерському обліку: філософський аналіз.
22. Критерії демаркації між теорією, емпірикою та практикою бухгалтерського обліку.
23. Вимоги до об'єктивності теорії бухгалтерського обліку.
24. Підходи до побудови теорії бухгалтерського обліку.
25. Розвиток класифікації теорій бухгалтерського обліку.
26. Змістовна теорія бухгалтерського обліку в постіндустріальній економіці: проблеми та шляхи розвитку.
27. Історичні аспекти, сучасний стан та напрями розвитку змістовної теорії бухгалтерського обліку.
28. Змістовна теорія бухгалтерського обліку: сутність, структура, вимоги визнання об'єктивності та побудови, класифікація.
29. Актуальні напрями розвитку змістовної теорії бухгалтерського обліку.
30. Креативний облік: сутність та шляхи розвитку.
31. Енерго-ентропійний підхід в теорії бухгалтерського обліку.
32. Позитивістська основа розвитку обліку в поєднанні з сучасними економічними теоріями.
33. Суть і характеристика терміну «облікова наукова школа».
34. Напрямки формування і оцінка ефективності роботи облікової наукової школи.
35. Виникнення та історичні етапи розвитку облікових наукових шкіл.
36. Італійська школа.
37. Французька школа.
38. Німецька школа.
39. Англо-американська школа.
40. Російська школа.
41. Інші облікові наукові школи світу.
42. Зародження української держави і обліку на її території.

43. Розвиток обліку в Україні в кінці XV – XIX ст.
44. Бухгалтерський облік в Україні в XX ст..
45. Основи інституціональної теорії.
46. Наукове означення інституціональної теорії бухгалтерського обліку.
47. Інституціональне забезпечення розвитку бухгалтерського обліку в Україні.
48. Інституціональний тренд розвитку теорії бухгалтерського обліку.
49. Трансакційні витрати сучасного господарювання.
50. Інституціональне моделювання у розвитку облікових систем.
51. Інститут бухгалтерського обліку.
52. Філософія функціонування інституту обліку.
53. Інституціональна парадигма бухгалтерського обліку.
54. Класифікація та ієрархія складових розвитку інституту бухгалтерського обліку.
55. Інституціональна платформа розбудови обліку в національних інтересах.
56. Генезис інституційних запитів до обліку в умовах його реформування. Інституціональні підходи до вирішення проблем розвитку та застосування МСФЗ.
57. Галузеві аспекти поглиблення предмету та об'єктів бухгалтерського обліку.
58. Теоретичні основи запровадження галузевих стандартів бухгалтерського обліку.
59. Методологічне забезпечення формування галузевих стандартів бухгалтерського обліку.
60. Теоретичні засади побудови бухгалтерського обліку в аграрній галузі економіки.
61. Фізіократична доктрина розвитку бухгалтерського обліку провідних вчених світу.
62. Електронний бізнес та його вплив на систему бухгалтерського обліку.
63. Трансформація системи бухгалтерського обліку на підприємствах е-бізнесу.
64. Становлення професійних організацій та професії бухгалтера.
65. Інститут професійних бухгалтерів.
66. Причинно-наслідковий зв'язок формування і розвитку інституту професійних бухгалтерів.
67. Сертифікація бухгалтерів: організаційно-методологічні підходи.
68. Професійні аспекти підвищення кваліфікації бухгалтерів.
69. Облікові наукові школи України.

Зразок завдання для визначення рівня засвоєння знань аспірантами

Зразок

НУБіП України

Ф-7.5-2.1.6-20

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
Третій (освітньо-науковий) рівень Спеціальність 071 Облік і оподаткування	Кафедра обліку та оподаткування	Екзаменаційний білет № 1 з дисципліни «Теорії та концепції бухгалтерського обліку»	Затверджую Зав. кафедри _____ Калюга Є.В. ___ ____ 20__ р.
Екзаменаційні запитання			
1. Концептуальне забезпечення розвитку бухгалтерського обліку			
2. Інституціональне забезпечення розвитку бухгалтерського обліку в Україні			
Тестові завдання			
Питання 1. Підходи вчених до вивчення історії бухгалтерського обліку			
1	філософський; документальний; аналітичний		
2	синтетичний; аналітичний; документальний		
3	документальний; філософський; синтетичний		
4	філософський; документальний; синтетичний; аналітичний		
Питання 2. Послідовність міркувань, яка в сукупності пояснює та принципово обґрунтовує закон подвійності господарських операцій і метод подвійного запису це::			
1	облікова теорія;		
2	облікова концепція;		
3	облікова гіпотеза;		
4	облікова функція.		
Питання 3. Напрямки облікових теорій:			
1	юридичний; економічний;		
2	персоналістичний; матеріалістичний;		
3	реалістичний; юридичний;		
4	Формалізований; економічний.		
Питання 4. Вперше питання впливу на сучасну теорію і практику бухгалтерського обліку економічної теорії, зокрема і інституціональної теорії висвітлено в науковій доповіді:			
1	Кірейцева Г.Г;		
2	Жука В.М.;		
3	Пархоменка В.М.;		
4	Голова С.Ф.		
Питання 5. Структурний базис дослідження теорій бухгалтерського обліку:			
1	предметна сфера;;		
2	ключові поняття; основні положення		
3	методи і інструменти;		
4	1;2;3.		
Питання 6. Елементами позитивної теорії обліку є::			

1	перспектива ефективності; опортуністична перспектива;
2	гіпотеза планових премій
3	гіпотеза співвідношення позикового капіталу;
4	гіпотеза розміру підприємства.
Питання 7. Напрямок облікової науки, що передбачає використання творчих підходів в процесі ведення бухгалтерського обліку і формування звітності (фінансової та додаткових форм) про фінансовий стан та результати діяльності підприємства-це:	
1	креативний облік;
2	фінансовий облік;
3	управлінський облік;
4	внутрішньогосподарський облік.
Питання 8. Переваги електронного документообігу:	
1	оптимізація документообігу між окремими співробітниками та окремими підрозділами;
2	оптимізація роботи офісу;
3	підвищення рівня безпеки даних;
4	всі відповіді вірні.
Питання 9. Закономірності становлення і розвитку теорії бухгалтерського обліку є предметом:	
1	метатеорії;
2	змістовної теорії обліку;
3	інтертеорії обліку;
4	метамоделі бухгалтерського обліку.
Питання 10. Гіпотетична еволюція теорій бухгалтерського обліку першого рівня охоплює:	
1	статичну теорію обліку;
2	динамічну теорію обліку;
3	каталактичну теорію обліку;
4	Всі відповіді вірні.

10.Методи навчання

При викладанні дисципліни «Теорії та концепції бухгалтерського обліку» передбачається застосування таких методів навчання як:

1. Репродуктивний.
2. Проблемного навчання.
3. Евристичний (частково-пошуковий).
4. Дослідницький.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів здійснюється через застосування таких форм навчання, як:

- 1) *лекція* — для розкриття сутності наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою;
- 2) *бесіда* – для усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних за допомогою діалогу;
- 3) *наочні методи* – використання демонстрації та ілюстрації;
- 4) *проблемний виклад* передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу здобувачам у виділенні та "прийнятті" проблемного завдання для

- активізації мислення здобувачів, яке спрямовано на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації;
- 5) *пояснювально-демонстраційний метод* – для передання великого масиву інформації;
  - 6) *Дискусії* передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.
  - 7) *Кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.
  - 8) *Презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних результатів роботи з виконання індивідуальних завдань.
  - 9) *семінари-конференції, круглі столи*

11. Методичне забезпечення

1. Нормативні документи.
2. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.
3. Теорії та концепції бухгалтерського обліку. Методичні вказівки для проведення практичних занять та самостійної роботи при підготовці здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». К., НУБіП України. 2021. 42 с.
4. Інтернет-ресурси
5. Електронний навчальний курс: Теорії та концепції бухгалтерського обліку для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії
URL:<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4373>

12. Рекомендована література

Основна

1. Арнольд К.И. Самоучитель бухгалтерии. М., 1890.
2. Бауэр О.О. Мемуары к истории бухгалтерии и памятники священной старины. М., 1911. 138 с.
3. Блейк Джон Европейский бухгалтерський учет. М.: Информационно-издательский дом «Филинь», 1997. 400 с.
4. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : моногр. К. : Центр учбової літератури, 2007. 522 с.
5. Гуцаленко Л.В. Адаптивна система обліку і контролю результатів діяльності сільськогосподарських підприємств: моногр. К.: ННЦ ІАЕ, 2010. 372 с.
6. Гуцаленко Л.В., Марчук У.О. Облікова політика: національний та зарубіжний підходи. *Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung*. Korneev V., Pasichnyk, Yu., Radchenko O., Khodzhaian A. und andere: Collective monograph. Verlag SWG imex GmbH, Nuremberg,

Germany, 2020. 714 p., C.576-584

7. Гуцаленко Л.В., Мельник А.О. Облік дебіторської заборгованості: концептуальні основи П(С)БО та МСФЗ. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. №9. 2020

8. Жук В.М. Бухгалтерський облік: шляхи вирішення проблем практики і науки: [монографія] К.: ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2012. 454 с.

9. Жук В. М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки : моногр. К. : ННЦ ІАЕ, 2009. 648 с.

10. Жук В.М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект: монографія. К.: ННЦ «ІАЕ», 2018. – 408 с.

11. Кирейцев Г. Г. Функции учета в механизме управления сельскохозяйственным производством: моногр. К.: Издательство УСХА, 1992. 240 с.

12. Кирейцев Г. Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки : моногр. Житомир : ЖДТУ, 2007. 236 с.

13. Кодекс професійної етики аудиторів України. - Київ, 1999. 275 с.

14. Кужельный Н. В. Бухгалтерский учет и его контрольные функции. М. : Финансы и статистика, 1985. 143 с.

15. Ле Кутре В. Основи балансоведення. М., 1925, с. 111.

16. Легенчук С.Ф. Теорія і методологія бухгалтерського обліку в умовах постіндустріальної економіки[Текст]: монографія . Житомир : ЖДТУ, 2010. 652 с.

17. Леоте Э., Гильбо А. Общие руководящие начала счетоведения: Пер. с фр. Н.В. Богородского / Под ред. А.П. Рудановского. М., 1924.

18. Ловінська Л. Г. Оцінка в бухгалтерському обліку : моногр. К. : КНЕУ, 2006. 256 с.

19. Малюга Н. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку : моногр. Житомир : ПП Рута, 2005. 388 с.

20. Метелиця В. М. Інституціональні та фізіократичні аспекти розбудови бухгалтерської професії в аграрному секторі економіки: монографія. К. : ІАЕ, 2015. 687 с.

21. Мочерний С. В. Методологія економічного дослідження. Л. : Світ. 2001. 416 с.

22. Мэтьюс М.Р. Перера М.Х.Б. Теория бухгалтерского учета: Учебник / Пер. с англ. Под ред. Я.В. Соколова, И.А. Смирновой - М.: Аудит, ЮНИТИ, 1999.- 663 с.

23. Мюлер Г. Учет: международная перспектива / Г. Мюлер, Х. Гернон, Г. Мник ; [пер. с англ.]. М. : Финансы и статистика, 1993, 134 с.

24. Облік та аналітична оцінка основних засобів в умовах розвитку інформаційної економіки: колективна монографія /. Л.В. Гуцаленко Л.В., І.Д. Лазаришина, У.О. Марчук, О.В. Зінкевич. - К.: Центр учбової літератури, 2020.- 252 с.

25. Палий В.Ф., Соколов Я.В. Введение в теорию бухгалтерского учета. М.: Финансы, 1979. 304 с.

26. Пачоли Л. Трактат о счетах и записях. / Под. ред. Я.В. Соколова. М.:

Финансы и статистика, 1994. 320 с.

27. Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуэл Д.; Принципы бухгалтерского учета. Пер. с англ.; под ред. Я. В. Соколова. 2-е изд. М.: Финансы и статистика, 1994. 496 с.

28. Соколов Я. В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: учеб. пособие вузов. М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. 638 с.

29. Теорія бухгалтерського обліку (історичні та методологічні аспекти) Монографія. Ужгород: Ужгородський держуніверситет, 1998. 148 с.

30. Ткач В. И., Ткач В. М. Международная система учета и отчетности. М., 1991. 160 с.

31. Хендрисксен Э. С., Ван Бреда М. Ф. Теория бухгалтерского учета. Пер. с англ. под ред. проф. Я. В. Соколова. М.: Финансы и статистика, 1997. 576 с.

Додаткова

1. Ахматов И. Итальянская или опытная бухгалтерия. СПб., Т. 1, 1809.
2. Бондар А. Греческая цивилизация. Т. I. Вид-во "Иностр. лит.". 1958. с. 17

3. Бутинець Т. А. Документування господарських операцій: теорія, методологія, комп'ютеризація: наук. вид. Житомир: ЖІТІ, 1999. 412 с.

4. Бутинець Ф.Ф. Історія розвитку бухгалтерського обліку. Ч.І. Навчальний посібник. Житомир: ЖІТІ, 1999. 928 с.

5. Виговська Н. Г. Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація: моногр. Житомир: ЖДТУ, 2008. 532 с.

6. Галаган А.М. Счетоводство в его историческом развитии. М- Л.: "Госиздат", 1927. 123 с.

7. Голов С. Система глобального бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2010. №3. С.3-12

8. Голов С. Генезис управлінського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2017. №7-8. С.2-24

9. Городянська Л.В. Концепція обліково-аналітичного забезпечення управління відтворювальними економічними ресурсами. *Фінанси, облік і аудит*. 2012. №20. С.260-267

10. Гуцаленко Л.В. Дієвість контрольної функції обліку в управлінні трансакційними витратами підприємства / Л.В. Гуцаленко. *Науковий вісник Сухомлинського - Миколаїв, №1.- 2018 р., С.114-121*

11. Гуцаленко Л. В. Контроль як функція управління. *Materiály IV mezinárodní vědecko – praktická konference «Evropská věda XXI století. 2008».* Díl 3. *Ekonomické vědy: Praha. Publishing House «Education and Science» s.r.o.* 88 stran. С. 60–62.

12. Гуцаленко Л. В. Концептуальні основи адаптивної системи обліку сільськогосподарських підприємств. *Розвиток аграрної економічної науки в Україні та її завдання в умовах освоєння ринкової системи господарювання: Матеріали восьмих річних зборів Всеукраїнського конгр. вчених економістів-аграрників 20-21 черв. 2006 р. м. Київ. С. 397–401.*

13. Гуцаленко Л. В. Прибуток у статичному та динамічному обліку

аграрних. *Економіка АПК*. 2005. № 8. С. 90–93.

14. Гуцаленко Л. В. Прогностична функція обліку при формуванні бюджету підприємства. *Економіка АПК*. 2010. № 8. С. 63-67.

15. Гуцаленко Л.В., Марчук У.О. Фінансова звітність за МСФЗ: вимоги та реалії впровадження. *Економіка АПК*. 2019 - №6, С. 36-44

16. Джон Блейк, Ориол Амаг. Европейский бухгалтерский учет. Справочник / Пер. с англ. М.: "Филин", 1997.- 400 с.

17. Жук В.М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект: монографія. К: ННЦ «ІАЕ», 2018. – 408 с.

18. Жук В.М. Розвиток функцій бухгалтерського обліку. *Економіка АПК*. 2016. №6. С. 71-76

19. Езерский Ф.В. Различные системы счетоводства. СПб (б.г.)

20. Езерський Ф.В. Полная теория счетоводства. изд. 8-е П. - М.

21. Кірейцев Г. Г. Бухгалтерський облік та науковці, що генерують ідеї його розвитку. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2008. № 20. С. 3–7.

22. Кірейцев Г. Г. Вплив економічної теорії на вдосконалення методології бухгалтерського обліку. *Фінанси, облік і аудит : зб. наук. праць. Спец. вип. Ч.1; відп. ред. М. М. Коцупатрій*. К. : КНЕУ, 2007. 200 с.

23. Кірейцев Г. Г. Глобализация экономики и унификация методологии бухгалтерского учета : науч. докл. изд. 2-е, перераб. и доп. Житомир : ЖГТУ, 2008. 76 с.

24. Кірейцев Г. Г. Методологічні засади формування та розвитку національної системи бухгалтерського обліку в Україні. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. 2003. № 2. С.103.

25. Кірейцев Г. Г., Нехай В. А. Обліково-аналітична система сільськогосподарського підприємства в умовах антикризового управління. *Облік і фінанси АПК*. 2009. № 3. С. 84–90.

26. Кірейцев Г. Г. Регулювання розвитку бухгалтерського обліку в сільському господарстві України. *Зб. наук. праць; за ред. М. І. Бахмата*. Кам'янець-Подільський, 2009. 744 с.

27. Корягін М.В. Побудова методології бухгалтерського обліку. *Економіка та держава*. 2018.№11. С.27-31

28. Кулик В. Розвиток бухгалтерського обліку на підприємствах електронного бізнесу. - Полтава: ПУЕТ, 2017

29. Легенчук С.Ф. Класифікація теорій бухгалтерського обліку. Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 3 (18). С.190-211.

30. Лозинский А.И. К истории развития бухгалтерского (балансового) учета. Саратов, 1939. - 108 с.

31. Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Історія обліку: світ та Україна, погляд крізь роки. Тернопіль: "Зорепад", 1998. 151 с.

32. Людвенко Д.В. Шляхи розбудови положення концепції бухгалтерського обліку тваринництва. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. Том 31 (70). 2020. №3. С. 140-144

33. Маздоров В.А. История развития бухгалтерского учета в СССР

(1917-1972). М.: "Финансы", 1972. 318 с.

34. Макаренко І.О. Інтеграція сучасних видів та концепції бухгалтерського обліку для цілей сталого розвитку. *Фінансовий простір*. 2017. №1(25). С. 83-88

35. Макаренко І.О. Наукові підходи та теорії, що формують парадигму обліку сталого розвитку. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 16. 2017. С.877-883

36. Максимов И.Г. Счетоводство: Краткий исторический очерк развития счетоводства и его значение в торгово-промышленных и сельскохозяйственных предприятиях. СПб., 1906.

37. Малюга Н. М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в Україні: теоретико-методологічні основи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз, аудит» / Н. М. Малюга. К., 2006. 36 с.

38. Малюга Н.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в Україні: теоретико-методичні основи. Житомир, 2006. 84 с.

39. Малькова Т.Н. Древняя бухгалтерия: какой она была? М., "Финансы и статистика", 1995. 304 с.

40. Маренич Т. Сутність бухгалтерського обліку як системи економічного регулювання // *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. №2. С.21-26

41. Мельник Н. Г., Михайлишин Н. М. Особливості розвитку бухгалтерського обліку в умовах глобалізації *Зб. наук. праць; за ред. М. І. Бахмата*. – Кам'янець-Подільський, 2009. С. 218.

42. Метелиця В.М. Розвиток бухгалтерської професії в аграрному секторі економіки: теорія, методологія, практика: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / В.М. Метелиця. К., 2016. 36 с.

43. Метелиця В. М. Фізіократична доктрина розвитку бухгалтерського обліку: кол. моногр. / [Жук В. М., Мельничук Б. В., Остапчук С. М. та ін.]; за ред. В.М. Жука. К. : ІАЕ, 2015. 238 с.

44. Метелиця В. М. Інтеграція та самоорганізація аграрного бізнесу в умовах децентралізації влади : монографія / [Лупенко Ю. О., Кропивко М. Ф., Малік М. Й. та ін.]; за ред. М. Ф. Кропивка, В. В. Россохи. К. : ННЦ «ІАЕ», 2015. 484 с.

45. Метелиця В. М. Тенденції розвитку бухгалтерської освіти. *Облік і фінанси АПК*. 2010. № 4. С. 98–102.

46. Метелиця В. М. Шляхи розвитку громадського професійного об'єднання аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 2. С. 62–68.

47. Метелиця В. М. Наукові основи становлення професії бухгалтера: перші етапи. *Економіка АПК*. 2011. № 12. С. 74–80.

48. Метелиця В. М. Етапи розвитку професії бухгалтера. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. № 11. С. 38–44.

49. Метелиця В. М. Вплив економічних теорій на формування професії бухгалтера. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 4. С. 46–50.

50. Метелиця В. М. Інституціональні основи розвитку бухгалтерської професії в Україні. *Облік і фінанси АПК*. № 1. 2012. С. 40–45.
51. Метелиця В. М. Розвиток бухгалтерської професії в умовах глобалізації світової економіки. *Облік і фінанси АПК*. 2012. № 2. С. 52–59.
52. Метелиця В. М. Регулювання та забезпечення розвитку професії бухгалтера: ієрархія міжнародних інституцій. *Облік і фінанси АПК*. 2012. № 3. С. 32–38.
53. Метелиця В. М. Дослідження елементів бухгалтерської професії в теоріях бухгалтерського обліку. *Економіка АПК*. 2012. № 11. С. 63–69.
54. Метелиця В. М. Інституціональна теорія бухгалтерського обліку в розвитку професії бухгалтера [Текст]. *Збірник наук. праць Вінницького державного аграрного університету. Серія Економічні науки / [редкол.: Калетник Г. М. (голов. ред.) та ін.]*. Вінниця : ВНАУ, 2012. Вип. 3 (69). Том 2. С. 99–104.
55. Метелиця В. М. Фізюократичні аспекти розвитку бухгалтерської професії в аграрній галузі *Облік і фінанси*. 2012. № 4. С. 13–17.
56. Метелиця В. М. Стандартизація галузевої методології обліку як елементу професії. *Економіка АПК*. 2013. № 6. С. 45–53.
57. Метелиця В. М. Наукові принципи управління бухгалтерським персоналом у школах і теоріях менеджменту. *Облік і фінанси*. 2013. № 2. С. 25–36.
58. Метелиця В. М. Міжнародні підходи до регулювання бухгалтерської професії. *Облік і фінанси*. 2013. № 3. С. 35–47.
59. Метелиця В. М. Регуляторна конвергенція бухгалтерської професії в Європейському Союзі. *Облік і фінанси*. 2014. № 2. С. 41–55.
60. Метелиця В. М. Регулювання професії бухгалтера у Великій Британії, США та Російській Федерації. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 1. С. 41–53.
61. Метелиця В. М. Аналіз вітчизняної регуляторної моделі бухгалтерської професії. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 3. С. 35–43.
62. Метелиця В. М. Діалектичні тенденції розвитку саморегульованого інституту бухгалтерів аграрної галузі [Електронний ресурс] *Ефективна економіка*. 2014. № 4. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2908> (дата звернення: 20.02.2019)..
63. Метелиця В. М. Вітчизняний досвід функціонування галузевого об'єднання аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2014. № 3 (13). С. 118–128.
64. Метелиця В. М. Функції бухгалтера та морально-професійні норми етики у становленні інституту довіри до професії. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2014. Т. 19. Вип. 3/4. С. 184–192.
65. Метелиця В. М. Удосконалення нормативно-професійного регулювання бухгалтерського обліку та звітності: галузевий аспект. *Інноваційна економіка*. 2014. № 4(53). С. 341–353.
66. Метелиця В. М. Формування національної системи професійної сертифікації бухгалтерів / В. М. Метелиця // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2014. – № 9. – С. 3–9.

67. Метелиця В. М. Становлення інституту професійних бухгалтерів аграрної галузі. *Збірник наук. праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. № 38. Ч. 1. С. 59–67.
68. Метелиця В. М. Формування національної галузевої системи сертифікації бухгалтерів аграрного сектору. *Формування ринкової економіки*. 2015. Вип. 33. С. 624–631.
69. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2006 року / Н.І. Гаєвська, О.В. Селезньов (пер.з англ.). К. : Аудиторська палата України, 2006. 1146 с.
70. Мних Є. В. Адаптивність змістових характеристик економічних понять і категорій у системі бухгалтерського обліку та контролю. *Фінанси України*. 2006. № 8. С. 83–86.
71. Мних Є. Критерії досконалості систем бухгалтерського обліку і аудиту в Україні. Концепція розвитку бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту в умовах міжнародної інтеграції : тез. доп. (20-22 квіт. 2005 р.). Ч.1 / відп. ред. А. Д. Бутко. К. : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2005. С. 102–109.
72. Нападовська Л. В. Парадигма вітчизняної системи обліку в умовах глобалізації економіки. Развитие бухгалтерского учета и контроля в контексте европейской интеграции : моногр. Житомир-Краматорск : ЧП «Рута», 2005. 588 с.
73. Облік та аналітична оцінка основних засобів в умовах розвитку інформаційної економіки: колективна монографія / Л. В. Гуцаленко, І. Д. Лазаришина, У. О. Марчук, О. В. Зінкевич. – Київ : Центр учбової літератури, 2020. – 252 с.
74. Палий В. Ф. Бухгалтерский учет: субъективные суждения и объективные реалии. *Бухгалтерский учет*. 2004. № 9. С. 5–10.
75. Пенндорф Б. Фабричная бухгалтерия в связи с калькуляцией и статистикой. Л.: Наука и школа, 1928
76. Петренко С. Якість бухгалтерського обліку як об'єкт оцінки інформаційного забезпечення внутрішнього контролю. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2008. № 2. С. 26–30.
77. Петрук О. М. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку : моногр. Житомир : ЖДТУ, 2005. 420 с.
78. Пилипенко І. І., Редько О. Ю.. Основи бух обліку за міжнародними стандартами (МСБО) : навч. посіб. К. : 2001. 184 с.
79. Помазков Н.С. Счетные теории. Принцип двойственности и метод двойной записи. Л.: "Экономическое образование", 1929,242 с.
80. Помазков Н.С. Учет в докапиталистических системах хозяйства. // Дис. док. экон. наук. Л., 1940.
81. Прилипка С. Бухгалтерська професія в Україні: шлях до міжнародного визнання. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2004. № 5. С. 20–24.
82. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів) : моногр.. Тернопіль : Карт-бланш, 2006. 334 с.
83. Пушкар М. С. Метатеорія обліку або якою повинна стати теорія : моногр. Тернопільська акад. нар. госп-ва. Тернопіль : Карт-бланш, 2007. 359 с.
84. Пушкар М. С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського

обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти) : моногр. Тернопіль : Економічна думка, 1999. 424 с.

85. Пушкар М. С. Філософія обліку. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 157 с.

86. Рейнбот П.І. Полный курс коммерческой бухгалтерии за простой и двойной системами. СПб., 1876.

87. Ришар Ж. Бухгалтерский учет : теория и практика; [пер. с франц.]; под ред. проф. Я. В. Соколова. М. : Финансы и статистика, 2000. 160 с.

88. Рувер Р. де. Как возникла двойная бухгалтерия: Пер. с англ. А.Ф. Мухина. М.: Госфиниздат, 1958.

89. Селигмен Б. Сильные мира сего: бизнес и бизнесмены в американской истории: Пер с англ. / Под ред. С.Н. Вишневого. М.: "Прогресс", 1976.

90. Сивере Е.Е. Общее счетоводство. 4-е изд. СПб.: 1898.

91. Соколов В. Я. Оценка по справедливой стоимости. *Бухгалтерський облік*. 2006. № 1. С. 50–54.

92. Соколов В. Я. Тенденции развития учета. *Бухгалтерский учет*. 2004. № 11. С. 5–7.

93. Хомин П. Я., Журавель Г. П. Парадигма й контрверзи бухгалтерського обліку та звітності (спроба консеквентного аналізу) : моногр. Тернопіль : Економічна думка, 2007. 299 с.

94. Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)». К., 2007. 36 с.

95. Чижевська Л.В. Бухгалтерський баланс: проблеми теорії і практики. Житомир, ЖІТІ, 1998. 408 с.

96. Чумаченко М.Г. Бухгалтерський учет: прошлое, настоящее...будущее?! *Світ бухгалтерського обліку*. 1997. С.2-12

97. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. К. : Знання-Прес, 2003. 444 с.

98. Шер И. Ф. Бухгалтерия и баланс: Пер. с нем. М.: Экономическая жизнь, 1925.

99. Шмаленбах Э. Счетные планы . Л., 1928

100. Шмелев И.П. Новая четверная система счетоводства. М., 1895.

101. Юхименко Назарук І.А. Мережева концепція організації бухгалтерського обліку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. Випуск 25. Частина 3. 2017. С.183-186

102. Яремко І.Й., Лемішовська О.С.. Історія обліку, аналізу та аудиту: навч. посібник . Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 220 с.

103. Яремко І.Й. Концепції і парадигми бухгалтерського обліку як система наукових основ теорії. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10012/1/38.pdf> (дата звернення 13.12.2020)

Інформаційні ресурси

1. <https://nubip.edu.ua/node/17325> - Електронна бібліотека НУБіП України
2. www.ac-rada.gov.ua – Рахункова палата України.
3. www.arc.customs.gov.ua – Державна митна служба України.
4. www.finance.ua – Фінанси України.
5. www.dkrs.gov.ua – Державна аудиторська служба України.
6. www.kmu.gov.ua – Кабінет Міністрів України.
7. www.nbu.gov.ua – Національна бібліотека імені В.І. Вернадського.
8. www.minfin.gov.ua – Міністерство фінансів України.
9. www.sta-sumy.gov.ua – Державна фіскальна служба України.
10. www.treasury.gov.ua – Державна казначейська служба України.
11. www.rada.gov.ua – Верховна Рада України.
12. <http://aru.com.ua/> - Аудиторська палата України.